

Stadig tidligere pubertet

Spørsmål: Er det slik at jenter kommer tidligere i puberteten nå sammenlignet med før i tiden? Min datter fikk sin første menstruasjon da hun var 10,5 år, men jeg var 11 år gammel. Min mor har fortalt at hun var nesten 12.

Svar: Du har rett i at jenter nå sannsynligvis kommer tidligere i puberteten sammenlignet med for noen tiår siden. Fra 1950-årene frem til 1980 sank for eksempel gjennomsnittsalderen med ca. seks måneder. Man mener dette først og fremst har sammenheng med stadig bedre levekår. Barnekullene har blitt mindre, hvert barn er større, veier mer og er mindre syke enn tidligere. Boligforholdene og helsetjenester er også blitt bedre. Uheldige faktorer som kanskje fører til tidligere pubertetsutvikling er lite fysisk aktivitet, et stressende levesett, ulike miljøgifter (PCB og DDT) samt global oppvarming. Betydningen av hver enkelt faktor er usikker.

I en rekke studier har man funnet at i perioder og i samfunnsklasser med lav levestandard blir mennesker senere kjønnsmodne. Dette er sannsynligvis hensiktsmessig fordi moren og barnets evne til å overleve et svangerskap, fødsel og spedbarnstiden er mindre når tilgangen på mat, trygge boligforhold og grunnleggende helsetjenester er begrenset.

I et lengre historisk perspektiv er det interessant å merke seg at historiske data tyder på at sydeuropeiske jenter ble kjønnsmodne i 12–14 års alder i antikken og middelalderen. Det er naturlig nok knyttet en del usikkerhet til disse tallene. Omkring 1700-1800-tallet utviklet jenter og gutter seg senere. Nedtegnelser fra perioden 1840–1880 tyder på at jenter i gjennomsnitt var mellom 15 og 16 år da de fikk sin første menstruasjon. Dette sammenfaller med den industrielle revolusjon. På den tiden hadde mange arbeiderfamilier en dårligere levestandard enn

foregående generasjoner.